

прийняття колективного рішення.)

Сьогодні необхідно розробити чітку процедуру, яка дозволить реалізувати прийняті рішення на практиці.

ПЕРЕДУМОВИ РЕФОРМУВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

В. О. ГРИЦАК, *магістрант*

Ю. В. АБРАХАМ, *кандидат економічних наук*

Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

Однією з проблем оподаткування оплати праці на сучасному етапі є недиференційований підхід. Оплата праці працівників торгівлі, наприклад, пов'язана з регулярним її надходженням з урахуванням інфляції, зростання цін та ін., на відміну від працівників бюджетних установ. У зв'язку з цим розрив в оплаті праці є досить суттєвим. Оподатковуються ж ці доходи за однаковою ставкою.

Згідно з чинним законодавством України працівники мають з суми своєї заробітної плати сплачувати обов'язкові податки. Серед них:

1. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – це обов'язковий платіж, який встановлюється державою для фізичних осіб, які отримують доходи (18%). Він є прямим податком, який сплачується безпосередньо з доходів громадян. Саме ПДФО складає основну частину доходів державного бюджету.

2. Військовий збір – податок для фінансування Збройних сил України, який було введено в 2014 р. (1,5%). Цим податком обкладаються доходи фізичних осіб на території України.

Оподаткування оплати праці приваблює увагу багатьох науковців та спеціалістів. Так, його досліджували Швабій К. І., Цимбалюк І. О., Шевченко Р. Ю. та ін. Проте динамічність економічної та політичної ситуації вимагає постійного моніторингу фіскальної ефективності податку.

Науковці не мають однастайності у питанні, яка ж податкова система є більш ефективною: зі складною чи простою структурою. На прикладі України бачимо, що велика кількість податків та складна структура податкової системи не є запорукою максимальної суми надходжень до бюджету.

Податкова політика 2014–2019 рр. є фіскально орієнтованою та не враховує соціального аспекту оподаткування доходів громадян. Податкове навантаження на офіційні заробітні плати починаючи з 2013 р. щороку поступово зростає. У 2015 р. були здійснено певні кроки на шляху реформування податкової системи:

- 1) зменшено кількість податків та зборів з 22 до 11;
- 2) введено прогресивну шкалу для податку з доходів фізичних осіб.

Але дані заходи не сприяли зменшенню рівня тінізації економіки України.

До 1 січня 2015 р. ПДФО сплачувався за двома ставками – у 15% та 17%. Підвищена ставка використовувалась для місячного доходу, що перевищував десятикратний розмір мінімальної заробітної плати. Проте з 2016 р. діє єдина ставка ПДФО у 18%. Одночасно було скасовано єдиний соціальний внесок, як

відрахування із заробітної плати (3,6%).

Згідно із Податковим Кодексом України розділ IV «Податок на доходи фізичних осіб» працівник має право зменшити суму загального місячного оподатковуваного доходу, отриманого з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Разом з цим процес надання податкових соціальних пільг є ускладненим. Порядок надання компенсацій з сум сплаченого доходу не пов'язаний з порядком сплати податку на нього. В умовах низької податкової грамотності населення і відсутності обов'язкового декларування доходів для багатьох категорій найманих працівників, більшість громадян не використовують дане своє законне право.

У цілому система соціальних пільг є неефективною. Головна причина – обмеження щодо розміру доходу, до якого може бути застосована податкова соціальна пільга, не відповідають реальному стану на ринку праці. За чинним законодавством мінімальна заробітна плата прив'язана до фактичного прожиткового мінімуму, а право на отримання податкової соціальної пільги – до встановленого законом прожиткового мінімуму. Тобто, пільгою може скористатися лише працівники, які отримують заробітну плату нижче встановленого законом мінімуму, або низькооплачувані особи, зайняті на умовах неповного робочого дня.

Недоліком податкової системи України також є відсутність сімейного оподаткування. Працівники з низькими доходами не мають можливості зменшити свої податкові зобов'язання у зв'язку з наявністю утриманців (непрацездатні батьки, дружина, що перебуває у відпустці по догляду за дитиною, непрацездатні або тимчасово непрацездатні члени сім'ї, безробітні та особи, які опинилися у складних життєвих обставинах).

Однією з проблем оподаткування оплати праці на сучасному етапі є недиференційований підхід. Складне економічне і політичне становище в країні неоднаково вплинуло на доходи різних верств населення. Оплата праці працівників торгівлі, наприклад, пов'язана з регулярним її надходженням з урахуванням інфляції, зростання цін та ін., на відміну від працівників бюджетних установ. У зв'язку з цим розрив в оплаті праці є досить суттєвим. Оподатковуються ж ці доходи за однаковою ставкою.

Окремі проблемні питання існують й щодо військового збору:

- військовий збір не включено до переліку загальнодержавних податків та зборів відповідно до статті 9 Податкового кодексу України;
- надходження військового збору зараховуються до державного бюджету, а не до окремого цільового фонду;
- порушено принципи соціальної справедливості й економічної ефективності;
- закріплено різні підходи до оподаткування доходів фізичних осіб – суб'єктів господарської діяльності в залежності від режиму оподаткування.

Отже, питання ефективного оподаткування заробітної плати працівників і досі залишається актуальними та заслуговують уваги при подальших дослідженнях та реформах.